

праця – це спеціальний різновид примусової праці людини, її специфічний прояв, оскільки відповідно до свого змісту примусова праця передбачає певне коло діянь, що входять до неї, а рабська праця – особливий випадок у цьому колі. У теорії кримінального права такі явища прийнято розглядати як загальне, спеціальне. Аналогічний статус мають і норми, у яких ці явища описуються.

Отже, українське законодавство в цілому забороняє прояви рабства й работоргівлі. Хоча Конституція України, на жаль, не містить положень про це і взагалі не вживає термін «рабство». У той же час Кодекс законів про працю виключає можливість примусової праці, Сімейний кодекс проголошує добровільне взяття шлюбу, а Кримінальний кодекс встановлює покарання за торгівлю людьми. Однак вітчизняне законодавство не має чіткої заборони саме рабства, работоргівлі або інститутів, схожих на рабство або работоргівлю. Щоб уникнути ускладнень притягнення до відповідальності в разі вчинення подібних злочинів, потрібно внести в кримінальне законодавство України норми про заборону рабства, работоргівлі, інститутів і звичаїв, схожих на рабство. Окремі форми прояву рабства, зокрема використання рабської праці, мають заслуговувати на криміналізацію як суспільно небезпечні в межах розділу про злочини проти волі, честі та гідності особи, оскільки у разі виростання рабської праці відбувається посягання на свободу та недоторканність людини, бо людина, по-перше, знаходиться у фактичній залежності від винного, зокрема в «борговій», а по-друге, експлуатується проти власної волі.

Список використаних джерел та літератури:

1. Конвенція про рабство від 25.09.1926 р. (із змінами, внесеними Протоколом від 07.12.1953 р.): Міжнародний документ від 25.09.1926 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_161 (дата звернення: 16.01.2018).
2. Додаткова Конвенція про ліквідацію рабства, работоргівлі та інститутів і звичаїв, подібних до рабства від 07 вересня 1956 р.: Міжнародний документ від 07.09.1956 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_160 (дата звернення: 16.01.2018).
3. Наумова О. С. Кримінально-правова протидія злочинам проти волі особи (за статтями розділу III Особливої частини КК України) : дис... канд. юрид. наук. – К., 2017. С. 164–191.

Веремій Дмитро Васильович

студент магістратури

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Сучасна правова система Німеччини як класичний зразок романо-германського права

В процесі історичного розвитку кожної країни були сформовані певні звичаї, традиції та особливості правової культури, які об'єдналися у загальне поняття «правової системи». У будь-якій державі сучасного світу правова система – це невід'ємна частина соціальної системи. Однією з найбільших правових систем сучасності є романо-германська або континентальна, яка сформувалася на

основі римського цивільного права. Головним джерелом права у країнах континентальної системи являється закон.

Романо-германська правова система за класифікацією поділяється на два підтипи: романська, де провідною вважається національна правова система Франції та германська, у якій ключове місце займає національна правова система Німеччини [2, с. 21].

За формою державного устрою Німеччина – це федерація, до складу якої входить 16 земель. Ці землі мають історичні корені, оскільки в минулому вони були окремими князівствами, королівствами або, навіть, самостійними містами-державами. У сучасному вигляді Німеччина (ФРН) була утворена 24 травня 1949 р., а 3 жовтня 1990 р. до її складу увійшла колишня Німецька Демократична Республіка.

Фундамент сучасної правової системи Німеччини був закладений у 1867 р., коли більшість німецьких земель (які були роздроблені на той час) під егідою Пруссії об'єдналися в Північнонімецький союз, який до 1871 р. перетворився на Німецьку імперію. Законодавча база відродженої Німецької держави розроблялася на основі законодавчих актів королівств Пруссії, Саксонії, Баварії та Ганновера, де вже у той час було досить розвинутим законодавство й традиції законотворчості [5, с. 95–96].

З утворенням Північнонімецького союзу, а згодом й Німецької імперії почався тривалий послідовний процес створення основоположних законів у різних галузях права, багато з яких, включаючи відповідні зміни, діють і до сьогодні.

До числа загальних німецьких законодавчих актів, які мали значний вплив на процес формування правової системи, слід віднести: Торгівельний кодекс 1866 р., Карний кодекс 1871 р., Цивільно-процесуальне і Кримінально-процесуальне уложення, а також Закон про судустрій 1877 р. Крім того, сучасна структура німецького законодавства застосовує деякі акти, прийняті в період існування Веймарської республіки (1919–1933 рр.), які були пристосовані до нинішніх умов суспільного й державного розвитку [1, с. 525–527].

Головним джерелом сучасного права Німеччини є Конституція 1949 р. Саме Конституція регулює всі питання взаємовідносин між Федерацією та землями, котрі входять до її складу. Варто відмітити, що в Основному Законі чітко визначена система органів влади, управління й органів правосуддя. У відповідності до федеральної структури сучасної Німеччини, правова система тут базується на загальнодержавному праві й праві окремих земель. Таким чином, землі, що входять до складу Федерації, мають доволі широку законодавчу ініціативу, в рамках якої вони можуть створювати власну систему прецедентного права та законодавство. Тому, головною рисою правової системи Німеччини є наявність єдиного права для всієї держави та правових норм, що діють виключно на окремих територіях країни.

У правовій системі Німеччини, поруч з положеннями Основного Закону, важливе значення мають рішення Конституційного суду. Ці рішення за юридичною силою відповідні до звичайних законів. Саме рішення Конституційного суду мають вирішальний вплив на визнання законів конституційними або неконституційними і є обов'язковими для абсолютно всіх державних органів.

Вагомими джерелами права, наряду з законами, визнаються постанови Федерального уряду, федеральних міністрів і урядів земель [4, с. 41–44].

Усі галузі права в Німеччині поділяються на дві групи, зокрема: галузі публічного та приватного права. До числа галузей публічного права належать державне й адміністративне, міжнародне, канонічне, кримінальне, процесуальне

право, податкове та соціальне. Що ж стосується галузей приватного права, то сюди відносяться громадянське, торгове, трудове та акціонерне право.

Німеччина за формою правління є парламентською республікою, що має помітний вплив на розвиток системи права. У відповідності з положеннями Основного Закону, до вищих органів держави належать: Федеральний президент, бундестаг і бундесрат, Федеральний уряд на чолі з Федеральним канцлером і Федеральний конституційний суд. Федеральний президент в Німеччині є очільником держави, який обирається на 5 років Федеральними зборами. Повноваження Федерального президента заключаються в підписанні та публікації законів, призначенні та звільненні за згодою голови уряду посадових осіб, здійсненні права помилювання, укладенні від імені Німецької держави угод з іншими країнами. Законодавча влада здійснюється парламентом – бундестагом. До складу федерального уряду входить Федеральний канцлер як голова уряду і федеральні міністри. Повноваження Федерального уряду досить широкі – він виконує всі функції, що стосуються процесу управління державою. Сильні позиції він займає і в питаннях законотворчості: Федеральний уряд володіє правом законодавчої ініціативи, а Конституція передбачає пріоритет урядових законопроектів над депутатськими [3, с. 10–14].

Отже, як бачимо, формування правової системи Німеччини – це досить тривалий процес, який продовжується і сьогодні. Правова система Німеччини займає провідне місце серед правових систем країн, що належать до романо-германської правової сім'ї. Вона має ряд власних особливостей, що ґрунтуються на основі форми державного устрою країни. Важливий вплив на розвиток та використання джерел права у Німеччині має форма державного правління у відповідності до якої й будується система законодавства.

Список використаних джерел та літератури:

1. Графский В. Г. Всеобщая история права и государства / В. Г. Графский. – М. : Норма, 2007. – 752 с.
2. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спинози. – М. : Международные отношения, 1999. – 399 с.
3. Жалинский А. Э. Введение в немецкое право / А. Э. Жалинский, А. А. Рерихт. – М. : Спартак, 2001. – 767 с.
4. Лафитский В. И. Сравнительное правоведение: национальные правовые системы. Правовые системы Западной Европы / В. И. Лафитский. – М. : КОНТРАКТ, 2012. – Т II. – 399 с.
5. Шульце Г. История Німеччини / Г. Шульце – К. : Наука, 2010. – 274 с.

Нікітчин Вадим Станіславович

студент магістратури

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Проблеми збереження культурної та історичної спадщини в Україні: правовий аспект

Культурно-історична спадщина є ключовим елементом розвитку історичної свідомості, впливовим чинником формування єдиної української національної